
УДК 81'373.612.2

Людмила Федорова

м. Київ

СЕМАНТИКА І СТРУКТУРА ПРИКМЕТНИКОВИХ МЕТАФОР У ТЕКСТАХ ГАЗЕТНО-ЖУРНАЛЬНОЇ ПЕРІОДИКИ

У статті проаналізовано особливості утворення та структуру метафоричного значення прикметникових метафор, досліджено основні напрями метафоризації відносних, якісних і присвійних прикметників, що активно функціонують у сучасній газетно-журнальній періодиці.

Ключові слова: *прикметникова метафора, «абстрактна» метафоризація, синестетична метафоризація, «просторова» метафоризація.*

Будова і значення метафори в текстах газетно-журнальної періодици — актуальний об'єкт сучасних лінгвістичних студій. Структурно-семантичний аналіз метафори дає змогу висвітлити не лише специфіку осмислення світу її творцями, а й засвідчити можливості мови в розвитку семантики лексичних одиниць, взаємодії прямого, переносного і образного слововживання як вияву динаміки розвитку літературної мови.

Особливості використання метафор як ефективного засобу протидії стандарту, створення образності й експресивності, відвертання та затримки уваги читача у мові мас-медіа становить особливий інтерес дослідників.

Предметом нашої статті є вивчення і систематизація прикметникових метафор, їхніх метафоризаторів і напрямків метафоризації відносних, якісних і присвійних прикметників.

Мета роботи — виявити, систематизувати, проаналізувати універсальні й лінгвоспецифічні ознаки формування прикметникових метафор в українській газетно-журнальній періодиці та визначити їхні структурно-семантичні типи.

© Л.М. ФЕДОРОВА, 2013

Окремі аспекти переносів, що відбуваються під час творення прикметникових метафор у текстах художньої літератури різних мов, вивчали Булигіна, 1991; Кравець, 1997; Єщенко, 2001; Логінова, 2003; Мерзлякова, 2003; Тізеєва, 2006, Арсеньєва, 2006, Тищенко, 2004, Кузьміна, 2009 та ін. Праць, присвячених метафорі в україномовній газетно-журнальній періодиці, порівняно небагато (Дацишин, 2004, Чадюк, 2005, Павлюк, 2003, Яворська, 2002 та ін.), і всі вони розглядають метафору як концептуальне явище, з погляду когнітивної лінгвістики. Докладного і систематизованого підходу до вивчення структури й семантики прикметникових метафор в мові газетно-журнальної періодики кінця ХХ — початку ХХІ ст. поки що немає. Це й визначає актуальність цієї розвідки.

Матеріал взято з публікацій газет «Україна молода», «День», «Дзеркало тижня», «Сільські вісті», «Молодь України», «Дзеркало тижня», «Українська правда», «Волинь», «Високий замок», «Урядовий кур'єр», «Україна і світ» та журналів «Політика і культура», «Український тиждень» за період з 2003 по 2013 роки.

За визначенням Х. Дацишин, «прикметникова метафора — це метафора-характеристика; вона поєднує функції номінації і дескрипції з акцентом на дескриптивності метафоричного вислову. В іменниковій метафорі дескрипція прихована і її виявлення пов'язане з напруженням мисленнєвої діяльності реципієнта, з відбором тих чи тих конотативних компонентів значення слова — сигніфіката в кожному конкретному контексті, натомість прикметникова метафора вже в своїй основі є дескриптивною, оскільки дескриптивним є сам прикметник як частина мови» [1: 162].

Прикметникова метафора в газетно-журнальному дискурсі є менш численною порівняно з дієслівною та іменниковою, які вже були описані в наших попередніх статтях, проте її роль применшувати не можна. Адже саме прикметник дає змогу авторові підсилити, конкретизувати значення іменника, дати яскраву і точну характеристику певним суспільним подіям чи явищам, висловити оцінку чи своє ставлення до них.

На сьогодні існує дуже багато класифікацій метафор, зокрема й прикметникових, проте незважаючи на численні дослідження, єдності щодо розуміння механізмів метафоризації, критеріїв класифікації метафоричних переносів немає. У своїй роботі ми будемо дотримуватися структурно-семантичного підходу до аналізу метафоричних утворень, що дає можливість врахувати семантичний потенціал головних і залежних слів, що утворюють образні сполучення. Семантичні типології метафор ґрунтуються на виявленні певних типів відповідностей між первинним і вторинним об'єктами метафоризації. При цьому метафора розуміється як відношення між двома значеннями основним і вихідним, яке й визначає семантичні типи метафори.

Питання типології прикметникових метафор вивчали П. Кадирбекова, Б. Мейер, А. Мерзлякова, М. Кузьміна та ін. Відповідно до критерію,

покладеного в основу класифікації вони виділяють різні типи переносів при утворенні прикметникових метафор. Зокрема П. Кадирбекова, беручи за основу семантичний принцип, виділяє 4 типи переносів у сфері прикметників німецької мови: 1) прикметник, що позначає ознаку предмета, використовується для передачі особливостей і рис людини (*твердий камінь* → *тверда людина*); 2) прикметник, що виражає ознаку предмета, використовується для характеристики мовної діяльності людини (*гіркі ліки* → *гірка критика*); 3) прикметник, що виражає ознаку предмета, використовується для характеристики абстрактного поняття (*світла кімната* → *світлий розум*); 4) синестезія (*світлий тон звука*) [5: 108].

На основі критерію «істот-неістот» Б. Мейер пропонує таку класифікацію прикметникових метафор: 1) людина → тварина; 2) неістота → інша неістота; 3) неістота → істота; 4) тварина → неістота; 5) людина → неістота [Там само: 109].

Застосовуючи психолінгвістичний підхід А. Мерзлякова виділяє два типи прикметникових метафор: 1) «монорецепторну» — перенос здійснюється від однієї ознаки на іншу, які ми сприймаємо зором; 2) «полірецепторну» — перенос здійснюється від ознаки, яку ми сприймаємо одним органом відчуттів, на ознаку, що сприймається іншим органом [Там само: 112].

Досліджуючи російську ад'єктивну метафорику, М. Кузьміна узагальнює досвід попередників і пропонує таку класифікацію напрямків метафоризації якісних прикметників: 1) «абстрактна» метафоризація; 2) синестетична метафоризація; 3) «просторова» метафоризація [4].

Взявши за основу класифікацію М. Кузьміної та проаналізувавши напрямки метафоризації понад шестисот прикметникових метафор газетно-журнальної періодики, ми виділили ще один — четвертий напрямок: метафоризацію якісних прикметників на позначення кольору і перехід їх до розряду відносних.

Зібраний і опрацьований нами значний фактичний матеріал дає підстави стверджувати, що при творенні прикметникових метафор у газетно-журнальному дискурсі найактивніше використовуються **відносні прикметники** (близько 80%), напр.: *І широкі маси громадян довірливо споживають інформаційний силос* (ДТ, №39, 26.10.12); *Однак є роз'яснення Мін'юсту з цього приводу: «м'яч», тобто законопроект, залишився на парламентському полі* (СВ, 15.01.10), набагато рідше (близько 17 %) **якісні**, напр.: *Для об'єктивного та неупередженого спостерігача зрозуміло, що ці виборчі перегони були брудними, нечесними та недемократичними* (УП, 09.11.12), *Водночас на початку тижня цей крихкий баланс дещо порушила сама Тимошенко...* (УП, 07.02.13) і дуже рідко **присвійні** (близько 3 %), напр.: *Горбаль набрав лише 12,12%. Проте він, здається, не засмутився. Ба більше, заявив, що має намір брати активну участь в столичному політичному житті, і навіть хоче спробувати потрапити в мерське крісло* (УП, 07.11.12); *Лєвова частка з них стосується роботи Міністерства внутрішніх справ* (СВ, 26.01.10).

Семантичний аналіз процесу **метафоризації якісних прикметників** дозволив нам виділити такі 4 типи: I) «абстрактна» метафоризація; II) синестетична метафоризація; III) «просторова» метафоризація; IV) метафоризація якісних прикметників на позначення кольору і перехід їх до розряду відносних. Розглянемо їх докладніше.

I. «**Абстрактна**» метафоризація, що відображає таку семантичну «універсалію», як перенос «від конкретного до абстрактного» (С. Ульман), репрезентована такими основними напрямками:

1. «Ознака фізичних властивостей предмета → риси й особливості людини»: *Цих нових членів «привів», помінявши статус опозиціонера на члена уряду, дуже **гнучкий політик** Анатолій Кінах (В, 29.03.07); Побутує думка, ніби в консульських установах працюють виключно **сухі чиновники** (В, 24.05.07).*

2. «Ознака тварини → ознака людини»: *Однак у народному ядрі уже кипить магма невдоволення, і ніяким **пухнастим леді** чи чарівливим чоловікам словами і кістками подачок її не погасити, не занімити людям уста (СВ, 31.03.06); Коли суперник бачиться **лютішим за лютого ворога** (СВ, 19.01.10); **А клишонога й косорука влада** у своєму невігластві й зарозумілості, та ще й підбурювана, розгойдала (й продовжує розгойдувати) колону націоналізму, яка досі лише злегка похитувалася (ДТ, №40, 09.11.12).*

3. «Ознака людини → ознака абстрактного поняття»: *Прихильники цього заходу вказують на те, що **«розумна пошта»** може значно поліпшити поштову систему в цілому (УК, 19.11.03); Капітал об'єднав і не таких конкурентів перед лицем народного Везувію, що, однак, надто **тендітну політичну систему** навряд чи порятує (СВ, 31.03.06); Тоді можливі якісь **серйозні політичні ускладнення** (Д, 19.01.10).*

4. «Ознака фізичних властивостей предмета → властивості абстрактних понять»: *«Час безрезультатних круглих столів пройшов», — заявив Віктор Ющенко, поставивши «коаліціантам» **жорсткий ультиматум**, в якому міститься ціла низка вимог (В, 05.04.07); І ось **найсвіжіший приклад** — саме за таку підтримку Юлія Тимошенко зробила своїми заступниками Олександра Абдуліна і Богдана Губського (В, 13.01.07); Можливо, тому, що у голосі Віктора Януковича дуже швидко зазвучали **тверді, сталі нотки** (В, 29.03.07).*

5. «Фізичний стан чи характеристика людини → властивості абстрактних понять»: *Це означає, що невдовзі так звана **«жива» черга** припинить своє існування (В, 24.05.07); А битися в такому **«жирному» місті**, як Київ, є за що... (УМ, 18.04.06); Єдність демократичних сил, на яку робить ставку Юрій Луценко, — насправді **найслабкіше місце партій** (В, 01.02.07); ...**нездорові методи боротьби та нездорову конкуренцію**... (ПіК, 2003, № 47, С. 6).*

6. «Фізичний стан чи характеристика людини → інтелектуальні здібності людини»: *Відсутність агресії (ну хіба що трішки, в гомеопатичних дозах, щоб не «поплигло» гасло **«сильний президент»**), демонстрація спокійної й конструктивної сили цілком відповідали характеру кандидата*

(ДТ, №2, 23-29.01.10); У нас в Україні відчувається надлишок слабких рук і брак сильних політиків, спроможних узяти на себе відповідальність за поступ держави (УМ, 19.04.06).

II. Синестезія утворюється шляхом міжсенсорного, інтермодального переносу значення слова з однієї сфери відчуттів у іншу. Найчастіше метафоричного переносу зазнають номінації візуальних і тактильних ознак. Метафори, утворені на основі візуальної ознаки, часто характеризують те, що людина сприймає зором, тобто семантичного зрушення зазнають прикметники на позначення зорових відчуттів: *Сьогодні Немцов представляє не тільки «чисту політику», а й кілька бізнес-структур, зокрема концерн «Нефтяной», що займається «усім», але профільна діяльність — житлобудівництво екстра-класу (УМ, 17.02.05); Пане Олеся, під час виборчої кампанії ви неодноразово заявляли про застосування брудних технологій на вашому окрузі (Д, 16.11.12);... спроби політичних опонентів дискредитувати яскраві фігури демократичного об'єднання, внести розкол в його ряди...(В, 31.07.07).*

У метафорах, утворених на основі тактильної ознаки, семантичного зрушення зазнають прикметники на позначення:

1) смакових властивостей: *Як намагаються встигнути закріпити за собою апетитні земельні ділянки (СВ, 03.09.04); Схоже, що в «солодкій війні» перемагає уряд і його соціально-орієнтована економічна політика (МУ, 26.07.05); На відміну, скажімо, від виклично «кислотної» кампанії Яценюка (ДТ, №2, 23-29.01.10);*

2) дотикових відчуттів: *Моя дія продиктована гострою необхідністю зберегти державу, її суверенітет та територіальну цілісність України, забезпечення додержання Основного Закону України, прав і свобод людини і громадянина (В, 03.04.07); Після таких страшних ходін по муках, де їх вульгарно принижували чиновники з непроникними виразами облич, вони отримували холодну, як метал, відповідь: мовляв, перерахуємо в січні чи лютому 2005 року (МУ, 20.01.05); В ОО точаться гарячі суперечки, кому бути головою фракції (ДТ, №42, 23.11.12).*

III. «Просторова» метафоризація — використання просторових, орієнтаційних ознак для характеристики певних явищ чи ментальних властивостей людини. Такі сполучення нерідко містять в собі оцінку, що відображена в таких семантичних універсаліях, як «верх — це добре», «низ — це погано». Варто акцентувати також на позитивному сприйманні чогось «рівного» і «широкого», і негативному — чогось «вузького» і «похилого». Найчастіше за основу оцінки характеристик людини береться уявлення про розмір і розміщення в просторі, рідше — про форму:

1. «Розмір → характеристика соціального стану людини»: *Інша група підозрюваних — це російський політтехнолог Гліб Павловський, який працював на виборчий штаб Януковича, та власне керівники і дрібніші виконавці з «синього» штабу (УМ, 13.01.05); «Національна ідея не спрацювала», — з подачі «великого українця» Діми Табачника завчено і безсоромно промовив другий (В, 13.10.07).*

2. «Просторова ознака предмета → ознака абстрактного поняття»: Скажімо, голосуючи за Сергія Тігіпка, виборці фактично надали йому перепустку у велику українську політику й можливість втілювати обіцяне вже сьогодні, а не через кілька довгих місяців чи років (СВ, 22.01.10); На думку Юлії Тимошенко, це буде «не просто глибока ревізія виборів, а практично придбання за певний кошт всієї України як акціонерного товариства закритого типу» (В, 31.03.07); Пропозиція щодо широкої коаліції — це запрошення на танець, — підкреслила Богатирьова (В, 11.09.07); Про теперішній низький градус соціальної напруги та протесних настроїв свідчить і доволі млява явка виборців (ВЗ, 29.10.12).

IV. **Метафоризація якісних прикметників на позначення кольорів** у текстах газетно-журнальної періодики часто супроводжується їх переходом до розряду відносних. При цьому вони втрачають функцію якісної характеристики об'єкта, набуваючи функції позначення, конкретизації тих чи тих політичних сил, часто маючи ідеологічне забарвлення: Якщо Юлія Тимошенко найближчим часом не вживе екстрених заходів, то країну чекає помаранчевий реванш (ДТ, №2, 23-29.01.10); Така собі прелюдія до офіційного проголошення Литвина новоспеченим членом Партії регіонів і «біло-блакитної» фракції у парламенті №7? (ВЗ, 23.11.12); Дехто, правда, «доброзичливо» коментує: «оскільки входить до першої п'ятірки горезвісного чорного списку на реприватизацію, тобто, за українськими, суто оранжевими поняттями апріорі перебуває в господарському спорі, а отже, ніякі операції, «аж до з'ясування», провадитися з ним не можуть» (МУ, 14.07.05).

Як слушно зазначає О. Чадюк, «у кожній мові колір проявляється по-різному, бо саме він є історично зумовленим для культурного існування нації (пор. гіперзначення помаранчевого кольору під час президентських виборів 2004 року, коли оранжево-помаранчевий смисл кольору, за спостереженнями психологів, — налаштованість на позитив, на енергію, — дає додаткові розуміння й оцінки політичної ситуації виборів)» [7: 170]: Ця ніжна помаранчева революція має неймовірну потугу (МУ, 21.01.05); Відтак журналісти, серед яких абсолютна більшість «помаранчевих» — активних учасників та симпатиків недавньої революції, висловлюють занепокоєння «сповзанням країни у несвободу слова, цензуру і самоцензуру» (УМ, 28.07.05).

Щодо особливостей формування метафоричного значення у сполученнях, що містять у своєму складі **відносні прикметники**, то тут спостерігаємо такі основні семантичні типи:

I. **«Абстрактна» метафоризація**, яка представлена такими напрямками:

1. «Матеріал, властивості матеріалу — характер людини»: «Жорстка» або «залізна рука», про яку я говорю, це не інструмент для покарання, а інструмент захисту державних і національних інтересів (УП, 26.01.10); Починати кампанію проти Довгого не було потреби, тому що він має свій «ядерний» електорат, і грати в пасочки на його

полі немає сенсу (УП, 13.11.12); Але на кожен помах руки Чечетова будуть покійно реагувати лише «олов'яні солдатики» фракції Партії регіонів (ВЗ, 15.11.12).

2. «Матеріал, властивості матеріалу → ознака абстрактного поняття»: Адже може статися, що Захід знову опустить «залізну завісу», тоді ми одразу стаємо «євроазійцями»... (МУ, 03.11.00, С.1); Однак забувають, що погоду у Верховній Раді робитимуть мажоритарники. Вони стануть «золотою акцією» (ВЗ, 30.10.12); Авторитетів косить свинцевий вірус (ПіК, 2003, № 47, С. 18); «Медове півріччя у відносинах між новим Президентом і пресою закінчилося»...(УМ, 28.07.05).

3. «Ознака людини → ознака абстрактного поняття»: ...коли на наших очах відбуватимуться безсоромні політичні торги, а закони писатимуться не під потреби країни і людей, а під певні особи чи систему, збайдужілий електорат прозріє і зробить однозначний висновок, що до влади повинні прийти зовсім інші політики (В, 27.01.07); І кожен зайнявся своєю справою, щоб не виглядати в очах виборця дрібним кар'єристом або силою, що йде по «політичних кістках» партнера, застосовуючи моральну зброю — обвинувачення в зраді (Д, 2006, № 15).

II. Активна метафоризація лексики з різних сфер життя сучасного суспільства. Напр.: «Театр»: Прийняття держбюджету перетворилося на чергове політичне шоу (ПіК, 2003, № 47, С. 6); «Гра»: «З нашого боку, хочу відкрито сказати, це багатоходова гра, — заявив він. — І я, до речі, чекав, що стану героєм України, бо мій вчинок змусить-таки Президента розпустити Верховну Раду (В, 03.04.07); «Війна»: Оця перманентна політична війна у верхах, мов пошесть, перекинулася на низи, вона то тут, то там спалахує і в нашій області, забираючи багато сил і енергії, якої не вистачає на нормальну цілеспрямовану роботу (В, 27.01.07); «Медицина»: Водночас умови, в яких сьогодні доводиться працювати в Криму, С.Куніцин назвав «політичною лихоманкою» (МУ, 22.04.05); «Кухня»: Як коментувати цей інформаційний вінегрет? (В, 20.11.07); «Цирк»: Хоч би що робили російські політтехнологи чи їхні українські учні, ...їм буде все складніше винаходити функціональні «трюки» (УіС, 2003, № 44, С.4); «Економіка»: Враховуючи колосальну зацікавленість поляків політичною ситуацією в Україні, можна припустити, що й колишній польський лідер міг би «заробити» на цьому свої політичні дивіденди (УМ, 30.03.06); «Спорт»: Інтрига тут і в стосунках між Центровиборчком і Верховною Радою, які несподівано переросли в політичний футбол (СВ, 13.11.12) тощо.

Присвійні прикметники, як засвідчують наші спостереження, метафоризуються дуже рідко, а значення їх часто залежить від означуваного іменника. Напр.: Складається враження, що влада підіграє опозиції в її «жаб'ячих ігрищах» (МУ, 24.06.05); Кучмівщина в обладунках Партії регіонів, Блоку Юлії Тимошенко і «Нашої України», скинувши з себе кучмівські регалії, але аж ніяк не свою змійну шкуру і свої бізнесові інтереси, знову на владному Олімпі (СВ, 29.03.06); Іудин поцілунок любові до демократії

(СВ, 30.12.03); Доки діаспорські чухалки на різні теми будуть тероризувати націю? (МУ, 24.06.05).

Помічено активне використання присвійних прикметників у текстах газетно-журнальної періодики в метафоричних висловах фразеологічного типу, які нерідко зазнають певної трансформації (найчастіше розширення): *Але для голови партії «Батьківщина» її люба батьківщина є ахіллесовою п'ятою* (УП, 28.01.10); *Ба такий знайомий усій державі хижацький оскал вовчих зубів адмінресурсу, проклятого народом* (СВ, 31.10.03); *Селяни скаржаться на драконівські умови кредитування їхнього бізнесу комерційними банками* (СВ, 02.02.10); *Я готова якнайшвидше вичистити ці авгієві стайні кучмівських реформ* (СВ, 02.02.10); *«Дамоклів меч» завис над дев'ятьма депутатами, котрі заявили про вихід із БЮТ і вступ до новоствореної «Перспективи»* (В, 08.02.07); *Саме Донецьк, Луганськ і Харків внесли основну лепту в історію піррової перемоги ПР на цих виборах* (ДТ, №40, 09.11.12).

Крім особливостей метафоризації прикметників сучасної періодики, які ми розглянули вище, на нашу думку, цікавим і дуже важливим є питання про їхню структуру. Загальновідомо, що за будовою метафори поділяються на прості та складні.

Проста метафора — це метафора, що складається з одного метафоричного слова або словосполучення. Досліджений матеріал засвідчує, що в текстах газетно-журнальної періодики прикметникова метафора найчастіше репрезентована простим субстантивним-ад'єктивним словосполученням Adj1+N1, що містить у своїй структурі метафоризований прикметник, або ж утворює конструкцію з метафоризованими стрижневим іменником і залежним прикметником. Наприклад: *«політична дідівщина», депутатський імунітет, цукровий переполох* (СВ, 11.02.10), *нестерильна репутація* (В, 05.02.10), *«політичний труп»* (УП, 07.11.12), *політичний футбол* (СВ, 13.11.12).

Складна прикметникова метафора утворюється ланцюгом синтаксично пов'язаних між собою метафоричних прикметників, які взаємно доповнюють, семантично поширюють одне одного й у комплексі постають складним семантичним утворенням. Найчастіше, як засвідчують наші спостереження, представлені трикомпонентною структурою Adj1+Adj2+N1, напр.: *загострена громадянська свідомість* (УП, 10.02.10), *потужна і різнокаліберна опозиція* (УП, 10.02.10), *морально-політичне банкрутство* (СВ, 09.12.04); *величезний фінансовий тягар* (ГУ, 12.02.10); *серйозні політичні ускладнення* (Д, 19.01.10), і дуже рідко чотирикомпонентною Adj1+Adj2+Adj3+N1, напр.: *стандартний джентльменський передвиборний набір* (УіС, 2003, №41, С.1).

На підставі здійсненого дослідження можемо констатувати, що з формально-синтаксичного погляду прикметникові метафори газетно-журнальної періодики репрезентовано такими типами:

1) «метафоричний прикметник + іменник»: *інвестиційною експансією* (УК, 02.12.03); *виробничий зріст* (УК, 27.11.03); *президентський*

марафон (Д, 15.01.10); судова війна (СВ, 15.01.10); політичний табір (УМ, 23.01.10);

2) «метафоричний прикметник + прикметник + іменник»: провідні політичні гравці (УП, 07.02.13); печерне комуно-канібальське мислення (УМ, 12.01.05), широкий кадровий пасьянс (УМ, 01.02.05); велике політичне змагання (ДТ, №2, 23-29.01.10); найгостріші політичні баталії (УМ, 21.01.10);

3) «метафоричний прикметник + іменник у називному відмінку + іменник у родовому відмінку»: політична карта України (УМ, 28.01.05), колоніальний синдром минулого (МУ, 22.07.05);

4) «дієприкметник + іменник»: паралізована Верховна Рада (УіС, 2003, 2004, № 50, С.2); латане-перелатане законодавство (УіС, 2003, № 46, С.6); розірвана на шматки нація (СВ, 14.04.06); жований-пережований бренд «Росукренерго» (УМ, 28.04.06); «недопечені» законопроекти (ПіК, 2003, № 48, С.22); закрита влада (УіС, 2003, № 46, С.4); прогнила команда (ДТ, №2, 23-29.01. 10).

Отже, прикметникові метафори на сторінках мас-медіа — це загальномовні словосполучення з усталеним семантичним зв'язком, де прикметник — переносно вжита лексема, що надає вислову характеристичності, репрезентовані найчастіше простим субстантивним-ад'єктивним словосполученням Adj1+N1 або трикомпонентною структурою Adj1+Adj2+N1.

Під час семантичного аналізу напрямків прикметникової метафоризації сучасної газетно-журнальної періодики було досліджено три основні блоки:

1. Метафоризація якісних прикметників, що складається з таких напрямків:

1) «абстрактна» метафоризація (відображає перехід від конкретного до абстрактного);

2) синестетична метафоризація (утворюється шляхом міжсенсорного, інтермодального переносу значення слова з однієї сфери відчуттів у іншу);

3) «просторова» метафоризація (використання просторових, орієнтаційних ознак для характеристики певних явищ чи ментальних властивостей людини);

4) метафоризація якісних прикметників на позначення кольору і перехід їх у відносні.

2. Метафоризація відносних прикметників (найчастіше відбувається внаслідок активної метафоризації лексики з різних сфер життя сучасного суспільства та шляхом переходу від конкретного до абстрактного).

3. Метафоризація присвійних прикметників (присвійні прикметники метафоризуються дуже рідко; частіше використовуються в метафоричних висловах фразеологічного типу).

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямку є виявлення ступенів регулярності і продуктивності визначених типів і напрямків метафоризації лексики газетно-журнальної періодики.

ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ

В — «Волинь»	СВ — «Сільські вісті»
Д — «День»	УМ — «Україна молода»
ДТ — «Дзеркало тижня»	УП — «Українська правда»
МУ — «Молодь України»	УК — «Урядовий кур'єр»
ПіК — «Політика і культура»	УіС — «Україна і світ»
ГУ — «Голос України»	УТ — «Український тиждень»
ВЗ — «Високий замок»	

1. *Дацишин Х.П.* Метафора в українському політичному дискурсі (за матеріалами сучасної періодики). — Дис... канд. філол. наук: 10.02.08. — Л., 2004. — С. 162.
2. *Єщенко Т. А.* Метафора в українській поезії 90-х років ХХ століття: Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01 / Запорізький держ. ун-т. — Запоріжжя, 2001. — 18 с.
3. *Кравець Л.В.* Семантико-граматична структура метафори (на матеріалі поетичних творів М. Зерова): Автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01, 10.01.01 / Нац. педагог. ун-т ім. М.П. Драгоманова. — К., 1997. — 18 с.
4. *Кузьмина М.А.* Русская и итальянская адъективная метафоризация в сопоставительном аспекте. — Дис... канд. філол. наук: 10.02.20. — Н., 2009. — 220 с.
5. *Мерзлякова А.Х.* Типология адъективной метафоры // Лингвистические исследования. К 75-летию проф. В.Г. Гака. — Д., 2001. — С. 104 — 115.
6. *Метафора в языке и тексте* / Отв. ред В.Н. Телия. — М.: Наука, 1988. — 176 с.
7. *Чадюк О.М.* Метафора у сфері сучасної української політичної комунікації. — Дис... канд. філол. наук: 10.02.01. — К., 2005. — С. 170.

Статтю отримано 21.06.2013.
Повторне редагування 03.09.2013.

Ljudmila Fedorova

Київ

SEMANTICS AND STRUCTURE OF ADJECTIVE METAPHORS
IN TEXTS NEWSPAPER-MAGAZINE PERIODICALS

This article analyzed peculiarities of formation and structure of metaphorical meaning of adjective metaphors, studied principal directions of metaphorization of relative, qualitative and possessive adjectives, widely used in modern newspaper and magazine periodicals.

Key words: adjective metaphor, abstract metaphorization, synaesthesia metaphorization, spatial metaphorization.